

АВТОМОБИЛ ТРАВМАЛАРИДА ТРАХЕОБРОНХИАЛ ТИЗИМ ШИКАСТЛАНИШИНИНГ МОРФОЛОГИК ХУСУСИЯТЛАРИ

Низамов Жалолиддин Насриддинович

*РСТЭИАМ Навоий филиали суд тиббий амбулатория бўлими 2-тоифали
Давлат суд эксперти, мустақил изланувчи. Ўзбекистон, Навоий шаҳри. Ўзбекистон,
Навоий 210100*

Камилова Ситора Шухратовна

*Навоий давлат университети, Клиник фанлар кафедраси ассистенти,
Ўзбекистон, Навоий шаҳри, 210100*

Жабборов Отабек Юсупович

*РСТЭИАМ Навоий филиали суд тиббий морфология бўлими мудири, олий
тоифали Давлат суд эксперти, мустақил изланувчи. Ўзбекистон, Навоий 210100*

Аннотация: Мақолада йўл-транспорт ҳодисалари натижасида ҳалок бўлган шахсларда трахея ва бронхлар шикастланишининг морфологик хусусиятлари таҳлил қилинган. Суд-тиббий экспертиза материаллари асосида кўкрак қафаси органлари ёпиқ жароҳатларининг таркиби, трахеобронхиал тузилмалардаги қон қуйилишлар, тўқима ёрилишлари ва қўшма шикастланишлар ўрганилди. Олинган маълумотлар трахея ва бронхлар жароҳати ҳаёт учун ўта хавфли эканини ҳамда уларни суд-тиббий экспертизада тўлиқ ва мақсадли текшириш зарурлигини кўрсатади.

Калит сўзлар: автомобиль травмаси, кўкрак қафаси, трахея, бронхлар, трахеобронхиал комплекс, суд-тиббий экспертиза.

КИРИШ

Кўкрак қафаси ёпиқ травмалари, айниқса автомобиль ҳодисаларида, инсон ҳаёти учун энг хавфли шикастланишлар қаторига киради. Бундай ҳолатларда ўпка, юрак ва йирик қон томирлар билан бир қаторда трахея ва бронхлар ҳам шикастланиши мумкин.

Трахеобронхиал шикастланишлар нисбатан кам учрашига қарамасдан, клиник жиҳатдан оғир кечади ва тез-тез ўлим билан якунланади. Суд-тиббий экспертизада ушбу тузилмаларнинг шикастланишини етарлича баҳоламаслик ўлим сабабини нотўғри аниқлашга олиб келиши мумкин. Шу боис автомобиль травмаларида трахея ва бронхлар шикастланишининг морфологик хусусиятларини чуқур таҳлил қилиш муҳим аҳамиятга эга.

Тадқиқот мақсади

● Автомобиль травмаларида трахея ва бронхлар шикастланишининг морфологик хусусиятларини аниқлаш;

● Трахеобронхиал тузилмалар шикастланишининг шаклланиш механизмларини суд-тиббий нуқтаи назардан таҳлил қилиш;

● Суд-тиббий экспертизада текшириш тактикасини такомиллаштириш.

Материал ва усуллар

Тадқиқот учун йўл-транспорт ҳодисаларида ҳалок бўлган 284 шахс (пиёдалар ва автомобиль ҳайдовчилари) суд-тиббий экспертиза хулосалари таҳлил қилинди.

Экспертиза жараёнида қуйидагиларга эътибор қаратилди:

● кўкрак қафаси суяк ва ички органларининг морфологик ҳолати;
● медиастиnum ва ўпка илдизларидаги қон қуйилишлар;
● трахея ва бронхлар деворининг шикастланиш даражаси (инфильтрация, ёрилиш, ажралиб кетиш);

● қўшма шикастланишлар, яъни юрак, перикард ва йирик қон томирлар билан боғлиқ жараҳатлар.

Морфологик таҳлил макроскопик усулда амалга оширилди, шикастланишларнинг локализацияси, оғирлик даражаси ва таркиби баҳоланди.

Натижалар

Таҳлил қилинган ҳолатларда кўпинча қовурғаларнинг икки томонлама синиши, ўпка контузияси ҳамда трахея ва бронхлар шикастланиши қайд этилди.

Трахеобронхиал тузилмаларда кузатилган асосий морфологик ўзгаришлар:

● кенг тарқалган қон қуйилишлар;
● девор инфильтрацияси ва шишиши;
● айрим ҳолларда трахея ва асосий бронхлар девори ёрилиши;
● қўшма шикастланишлар: юрак, перикард, кўкрак қисми аортаси ва ўпка артерияси жараҳатлари.

Бундай шикастланишлар кўпинча юқори энергияли механик таъсир натижасида, яъни тезкор тўқнашув ва тўхташ ҳолатларида юзага келади.

Муҳокама

Олинган маълумотларга кўра, автомобил травмаларида трахея ва бронхлар шикастланиши асосан қуйидагилар билан изоҳланади:

● тез ва кучли сиқилиш (compressio) натижасида трахея ва бронх деворлари чўзилиб ёрилади;

● кескин тормозланиш ва ҳаракатланиш инерцияси натижасида ички органлар бўйича қон кетиши ва контузия юзага келади;

● қон кетиши, аспирация ва асфиксия ҳолатлари жуда тез ривожланади, шунинг учун шифохонагача бўлган ёрдам вақтида ҳам тез ўлим эҳтимоли юқори.

Суд-тиббий экспертизада ушбу шикастланишларнинг локализациясини аниқлаш ва морфологик хусусиятларини чуқур баҳолаш ўлим сабабини тўғри аниқлашда ҳал қилувчи аҳамиятга эга. Шунингдек, қўшма шикастланишлар

юрак ва йирик қон томирлари билан боғлиқ бўлса, ўлим механизми тўлиқ таҳлил қилиниши шарт.

Хулоса

1. Автомобиль травмаларида трахея ва бронхлар шикастланиши кам учраса-да, ҳаёт учун ўта хавфли шикастланишлар қаторига киради.

2. Трахеобронхиал шикастланишлар кўпинча қовурға синганлари, ўпка контузияси ва юрак-артерия жараҳатлари билан бирга учрайди.

3. Суд-тиббий экспертизада трахея ва бронхлар шикастланишини чуқур ва мақсадли текшириш, қон қуйилишлари ва ёрилишларни аниқлаш муҳим аҳамиятга эга.

4. Олинган маълумотлар суд-тиббий экспертиза хулосаларининг ишончлилигини ошириш ва ўлим сабабини тўғри аниқлаш имконини беради.